

Κείμενο 1

Η αυτοεκτίμηση του παιδιού

Κείμενο της Παναγιώτας Κυπραίου, ψυχοθεραπεύτριας και Συντονίστριας Σχολών Γονέων. Αντλήθηκε από την ιστοσελίδα www.psychotherapieia.net.gr.

Αυτοεκτίμηση είναι η αξία που δίνουμε στον εαυτό μας, η γνώση και αίσθηση που έχουμε για όλα όσα θεωρούμε ότι είμαστε. Καλή αυτοεκτίμηση σημαίνει ότι έχεις μια υγιή εικόνα για τον εαυτό σου, μια ήρεμη αίσθηση ότι αξίζεις, ότι είσαι ικανός, μοναδικός, ότι σε αγαπάνε και νιώθεις γενικά ικανοποιημένος με τον εαυτό σου.

Η καλή αυτοεκτίμηση είναι η προστασία του παιδιού απέναντι στις προκλήσεις της ζωής. Τα παιδιά που γνωρίζουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους και νιώθουν καλά με τον εαυτό τους, έχουν γενικά μεγαλύτερη ευκολία να διαχειριστούν συγκρούσεις και να αντισταθούν σε αρνητικές επιρροές. Συνήθως χαμογελούν πιο εύκολα, απολαμβάνουν τη ζωή, έχουν ρεαλισμό και αισιοδοξία. Αντίθετα, τα παιδιά με χαμηλή αυτοεκτίμηση έχουν την τάση να βιώνουν τις προκλήσεις με μεγάλο άγχος και απογοήτευση και δυσκολεύονται να βρουν λύσεις στα προβλήματα. Μπορεί να σκέφτονται π.χ. «Δεν είμαι καλός» ή «Δεν μπορώ να κάνω τίποτα σωστά», οπότε γίνονται παθητικά, αποσύρονται ή παθαίνουν κατάθλιψη. Όταν αντιμετωπίζουν μια νέα πρόκληση μπορεί να σκέφτονται αμέσως «Δεν μπορώ».

Η αυτοεκτίμηση είναι πολύ σημαντικό στοιχείο για μια επιτυχημένη και χαρούμενη ζωή. Ένα άτομο μπορεί να έχει εξυπνάδα και ταλέντο αλλά λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης να μην πετυχαίνει τους στόχους του στην επαγγελματική ή προσωπική του ζωή.

Η αυτοεκτίμηση αρχίζει να αναπτύσσεται πολύ νωρίς στη νηπιακή ηλικία και συνεχίζει να διαμορφώνεται μέχρι την ενηλικίωση. Από νωρίς το παιδί έχει την εμπειρία της επιτυχίας μετά από προσπάθεια και επιμονή. Καθώς προσπαθεί, αποτυγχάνει, ξαναπροσπαθεί, αποτυγχάνει ξανά και τελικά τα καταφέρνει, διαμορφώνει ιδέες για τις ικανότητές του. Ταυτόχρονα, δημιουργεί μια άποψη για τον εαυτό του με βάση τις αλληλεπιδράσεις που έχει με άλλους ανθρώπους. Γι' αυτό η συμμετοχή του γονιού είναι θεμελιώδης στο να βοηθήσει το παιδί να διαμορφώσει μια σωστή και υγιή αντίληψη για τον εαυτό του. Οι γονείς μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη υγιούς αυτοεκτίμησης, δείχνοντας ενθάρρυνση και ικανοποίηση σε πολλούς τομείς. Καλό είναι να μην εστιάζουν σε έναν συγκεκριμένο τομέα, π.χ. στο να τα πάει καλά σε ένα τεστ ορθογραφίας, γιατί έτσι το παιδί μπορεί να συνδέσει την προσωπική του αξία με το βαθμό του τεστ.

Τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού είναι καθοριστικά, για να χτίσει την αυτοεκτίμησή του. Οι γονείς δεν μπορούν φυσικά να ελέγξουν όλα όσα βλέπει, ακούει ή σκέφτεται το παιδί, που ίσως επηρεάσουν την εικόνα που θα σχηματίσει για τον εαυτό του. Μπορούν όμως να κάνουν αρκετά πράγματα. Οι γονείς είναι οι πρώτοι και πιο σημαντικοί παιδαγωγοί, οπότε έχουν τη μεγαλύτερη επιρροή στη διαμόρφωση της αυτοεκτίμησης του παιδιού. Μπορούν να φτιάξουν ένα «αποθεματικό αυτοεκτίμησης», όπου το παιδί θα αποθηκεύει πολλά θετικά πράγματα για τον εαυτό του. Στα επόμενα χρόνια αυτό το αποθεματικό θα αντισταθμίσει τις αρνητικές εμπειρίες που αναπόφευκτα θα έχει. Οι σχέσεις που θα αναπτύξει το παιδί με άλλα μέλη της οικογένειας, με δασκάλους, φίλους και άλλους ενηλίκους θα επηρεάσουν φυσικά την αυτοεκτίμησή του περαιτέρω.

Κείμενο 2

Ελεγείο¹ πάνω στον τάφο ενός μικρού αγωνιστή

Το ποίημα του Νικηφόρου Βρεττάκου (1912-1991) ανήκει στην ποιητική συλλογή «Η παραμυθένια πολιτεία» (1947), στην οποία ο ποιητής υμνεί τους αγώνες των Ελλήνων για την εθνική τους ανεξαρτησία. Αντλήθηκε από το βιβλίο: Τα ποιήματα, τ. 1, Τρία Φύλλα, Αθήνα 1981, σ. 141-142

Πάνω στο χώμα το δικό σου λέμε τ' όνομά μας.
Πάνω στο χώμα το δικό σου σχεδιάζουμε τους κήπους και τις πολιτείες μας.
Πάνω στο χώμα σου Είμαστε. Έχουμε πατρίδα.
Έχω κρατήσει μέσα μου την τουφεκιά σου.
Γυρίζει μέσα μου ο φαρμακερός ήχος του πολυβόλου.
Θυμάμαι την καρδιά σου που άνοιξε κι έρχονται στο μυαλό μου
κάτι εκατόφυλλα τριαντάφυλλα
που μοιάζουνε σαν ομιλία του απείρου προς τον άνθρωπο.
Έτσι μας μίλησε η καρδιά σου.
Κι είδαμε πως ο κόσμος είναι μεγαλύτερος
κι έγινε μεγαλύτερος για να χωρά η αγάπη.
Το πρώτο σου παιχνίδι, Εσύ.
Το πρώτο σου αλογάκι, Εσύ.
Έπαιξες τη φωτιά. Έπαιξες το Χριστό.
Έπαιξες τον Αϊ Γιώργη και το Διγενή.
Έπαιξες τους δείχτες του ρολογιού που κατεβαίνουν απ' τα μεσάνυχτα.
Έπαιξες τη φωνή της ελπίδας εκεί που δεν υπήρχε φωνή.
Η πλατεία ήταν έρημη. Η πατρίδα είχε φύγει.

Ήταν καιρός! Δε βάσταξε η καρδιά σου περισσότερο!
Ν' ακούς κάτω απ' τη στέγη σου τ' ανθρώπινα μπουμπουνητά της Ευρώπης!
Άναγες κάτω απ' το σακάκι σου το πρώτο κλεφτοφάναρο.
Καρδιά των καρδιών! Σκέφτηκες τον ήλιο και προχώρησες...
Ανέβηκες στο πεζοδρόμιο κι έπαιξες τον Άνθρωπο!

---

¹Θρηνητικό ποίημα

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι, σύμφωνα με το Κείμενο 1, η συνεισφορά των γονέων στην καλλιέργεια της αυτοεκτίμησης του παιδιού τους; (50-60 λέξεις)

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 αξιοποιούνται ως τρόποι ανάπτυξης η σύγκριση-αντίθεση και τα παραδείγματα. Γιατί, κατά την γνώμη σου, επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένοι τρόποι;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Όταν αντιμετωπίζουν μια νέα πρόκληση μπορεί να σκέφτονται αμέσως «Δεν μπορώ». [...] (2^η παράγραφος)

Καλό είναι να μην εστιάζουν σε έναν συγκεκριμένο τομέα, π.χ. στο να τα πάει καλά σε ένα τεστ ορθογραφίας, γιατί έτσι το παιδί μπορεί να συνδέσει την προσωπική του αξία με το βαθμό του τεστ.» (4^η παράγραφος)

Στα παραπάνω υπογραμμισμένα σημεία του Κειμένου 1 επιλέγεται ένα ύφος που τείνει προς το προφορικό ή το επίσημο; (μονάδες 3) Τι επιδιώκεται με την επιλογή αυτή; (μονάδες 6) Να μετασχηματίσεις εκφραστικά ή και συντακτικά τα σημεία αυτά, ώστε πλέον να παραπέμπουν σε επίσημο ύφος, αν το θεωρείς προφορικό, ή το αντίστροφο.(μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Σύμφωνα με το κείμενο 1 η καλλιέργεια της αυτοεκτίμησης είναι πολύ σημαντική για τη διαμόρφωση υγιών προσωπικοτήτων. Σε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα να παρουσιάσεις τους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι γονείς, το σχολείο και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον να συμβάλουν θετικά στην καλλιέργειά της στα μικρά παιδιά (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Για ποιο λόγο το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται στον μικρό ήρωα σε β' ενικό πρόσωπο;

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Λαμβάνοντας υπόψη τον τίτλο και το περιεχόμενο του ποιήματος να ερμηνεύσεις το ύφος λόγου που κυριαρχεί (μονάδες 10) και να γράψεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σου δημιούργησε η ποιητική ανάγνωση (μονάδες 5). Η απάντησή σου να εκτείνεται από 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η συνεισφορά των γονέων στην καλλιέργεια αυτοεκτίμησης έγκειται :

- στην παροχή ενθάρρυνσης στον έφηβο, η οποία όμως δεν θα είναι επικεντρωμένη σε έναν συγκεκριμένο τομέα, αλλά πολυδιάστατη,
- στη δημιουργία ενός «αποθεματικού αυτοεκτίμησης», το οποίο θα λειτουργήσει ως αντίβαρο των αρνητικών εμπειριών που θα βιώσουν οι έφηβοι στο μέλλον.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με την σύγκριση-αντίθεση η αρθρογράφος επιτυγχάνει :

- να αναδείξει τις διαφορές που παρουσιάζουν τα παιδιά με αυτοεκτίμηση σε σχέση με τα παιδιά που δεν τη διαθέτουν,
- μέσα από τις διαφορές να αναδείξει τη σημασία της αυτοεκτίμησης.

Με τα παραδείγματα:

- να επεξηγήσει την θέση που διατυπώνει στο δεύτερο σκέλος της αντίθεσης ότι τα παιδιά χωρίς αυτοεκτίμηση βιώνουν τις προκλήσεις με μεγάλο άγχος και απογοήτευση και δυσκολεύονται να βρουν λύσεις στα προβλήματα,
- να γίνει σαφής και κατανοητή στον αναγνώστη, παραθέτοντας χαρακτηριστικές φράσεις παιδιών που στερούνται αυτοεκτίμησης.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το ύφος στις υπογραμμισμένες προτάσεις τείνει προς το προφορικό (χρησιμοποιούνται στοιχεία της καθημερινής ομιλίας). Πρόθεση της αρθρογράφου είναι η επίτευξη αμεσότητας και παραστατικότητας, ενώ, παράλληλα, θέλει να επηρεάσει συναισθηματικά τον δέκτη με στόχο την πειθώ.

- σκέφτονται αμέσως «Δεν μπορώ»: αναλογίζονται αμέσως ότι αδυνατούν (τροπή του ευθέως λόγου σε πλάγιο)
- στο να τα πάει καλά: να επιτύχει, να διακριθεί

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΤΙΤΛΟΣ	Η καλλιέργεια της αυτοεκτίμησης των παιδιών και ο ρόλος γονέων, σχολείου και κοινωνίας	
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	Η αυτοεκτίμηση είναι ένας θεμελιώδης πυλώνας στην ανάπτυξη υγιών προσωπικοτήτων που θα αντεπεξέρχονται ικανοποιητικά στις σύγχρονες απαιτήσεις της ζωής με τους ταχείς ρυθμούς και τις πολλαπλές υποχρεώσεις. Οι γονείς, το σχολείο και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον έχουν κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών. Στο παρόν άρθρο θα παρουσιαστούν οι τρόποι με τους οποίους αυτοί οι τρεις παράγοντες μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης.	
ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	Οι γονείς είναι οι πρώτοι και πιο σημαντικοί δάσκαλοι του παιδιού. Η συνεχής ενθάρρυνση και υποστήριξη από τους γονείς βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν μια αίσθηση αξίας και αυτοπεποίθησης. Είναι σημαντικό οι γονείς να αναγνωρίζουν και να επιβραβεύουν όχι μόνο τις επιδόσεις αλλά και την προσπάθεια του παιδιού. Οι θετικές ενισχύσεις και η αποφυγή της υπερβολικής κριτικής είναι καίριες στη διαμόρφωση της αυτοεκτίμησης...
	ΣΧΟΛΕΙΟ	Το σχολείο πρέπει να είναι ένα περιβάλλον όπου τα παιδιά αισθάνονται ασφαλή και υποστηριζόμενα να εκφράσουν τις ιδέες τους και να εξερευνήσουν νέες δεξιότητες. Οι

		εκπαιδευτικοί έχουν την ευθύνη να ενθαρρύνουν όλους τους μαθητές ισότιμα και να δημιουργούν ευκαιρίες για μικρές επιτυχίες, οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν την αυτοπεποίθηση των παιδιών...
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Το κοινωνικό περιβάλλον, όπως οι κοινότητες, οι λέσχες, οι ομάδες αθλητικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων αλλά και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και κοινωνική δικτύωσης μπορεί να προσφέρουν επίσης θετικές ενισχύσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης των παιδιών. Η εμπλοκή των παιδιών σε δραστηριότητες που προάγουν την ομαδικότητα και την αλληλεγγύη μπορεί να ενδυναμώσει την αίσθηση της αξίας και της αίσθησης του ανήκειν σε μια κοινότητα...
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	Από όλα τα παραπάνω προκύπτει πως η αυτοεκτίμηση είναι ένα σύνθετο και πολύπλευρο φαινόμενο που απαιτεί τη συνεργασία πολλών παραγόντων. Η ενεργός συμμετοχή γονέων, εκπαιδευτικών και της ευρύτερης κοινότητας είναι κρίσιμη για τη θετική καλλιέργεια της αυτοεκτίμησης στα παιδιά, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαμόρφωση υγιών και ευημερούντων προσωπικοτήτων.	

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Ο ποιητής επιλέγει το ποιητικό υποκείμενο να απευθυνθεί στον μικρό ήρωα σε β' ενικό πρόσωπο αφενός για να ενισχύσει την θεατρικότητα του ποιήματος, αφετέρου για να αναδείξει την τραγικότητα του θανάτου ενός μικρού παιδιού. Το ποιητικό υποκείμενο μιλάει στον μικρό ήρωα σαν να μπορεί να τον ακούσει, σαν να είναι ακόμα ζωντανός, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την πραγματικότητα, αφού είναι νεκρός.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

- Το ύφος του ποιήματος είναι σοβαρό, επαινετικό-εγκωμιαστικό για τη νεανική θυσία, ενώ απουσιάζει ο μελοδραματισμός, παρόλο που η λέξη «ελεγείο» του τίτλου παραπέμπει σε θρήνο. Συνάμα είναι και γλαφυρό (πολλά σχήματα λόγου και μεταφορική χρήση της γλώσσας).
- Ο τόνος του ποιήματος υπηρετεί το περιεχόμενό του, καθώς στόχος του ποιητικού υποκειμένου είναι η ανάδειξη της νεανικής θυσίας ως υπέρτατης και διαχρονικής απόδειξης προσφοράς (στους πρώτους στίχους τονίζεται μέσω της αντίθεσης της κτητικής αντωνυμίας «δικό σου» και του α' πληθυντικού προσώπου), θάρρους και αυταπάρνησης («Το πρώτο σου παιχνίδι, Εσύ...Διγενή!»), πατριωτισμού, αγάπης και υπεράσπισης των ιδανικών («Ήταν καιρός...Άνθρωπο!»)
- Αυτό το οποίο ενδιαφέρει το ποιητικό υποκείμενο είναι να τονίσει το ασυμβίβαστο της νεανικής ηλικίας με την μεγάλη θυσία (εξιδανίκευση της θυσίας). Γι αυτό ο θρήνος καθίσταται περιττός για μια τέτοια πράξη, αν και ο θάνατος ενός νέου παιδιού παραβιάζει τη φυσιολογική πορεία της ζωής.
- Συναισθήματα: Αναμένεται οι μαθητές/τριες να εκφράσουν λύπη για το χαμό ενός νέου ανθρώπου, αλλά ταυτόχρονα θαυμασμό και περηφάνια για τη θυσία.

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)».